

Sellinger, 31 mei 1942

Beste Chris + Lies,

Ik ontving je brief van 29/5. Ik ben je voor dit zeer dankbaar en voel mij zeer getroffen door jouw belangstelling.

Ja, je hebt gelijk, dat het treurig is, dat ik in die omstandigheden mijn verjaardag moet vieren.

Ja, beste Chris, op deze plaats waar ik nu mijn, toch zeer jeugdig bestaan gedeeltelijk moet doorbrengen, is niet zeer interessant. Het is hier zelfs een zeer onaangenaam bestaan.

Je moet niet denken, dat wij in een gewoon R.W.K. werken, doch in een gematigd soort gevangenkamp. Ook hier is de bewegingsvrijheid zeer miniem. Het eten is hier meer dan bar.

's Morgens krijgen wij zeer slechte pap, 't middageten bestaat uit een rantsoen brood van 257 gram brood per dag, d.i. 5 sneden brood en 's avonds nog geen halve pollepel stamppot, bestaande uit slechte, niet goed geschilde aardappelen met meestal spinazi, waar altijd een zeker percentage gras in zit! Dit gras is er moedwillig bij gedaan door de leverancier enz. Een jongen van 10 jaar zou op 't avondeten nog ondervoed worden.

Ik wil echter van deze brief geen tragedie maken en wel daarom, omdat ik van thuis genoeg overgestuurd krijg en dus geen honger behoef te lijden. Maar je moet ook rekening houden met mensen, die nooit wat gestuurd kunnen krijgen van thuis.

De hygiënische toestand is hier ook niet zo bijster goed. Slechts 2 kranen (die dikwijls niet lopen) voor 52 man. Een oude kiepwagen dient voor badcel. De energie voor de verlichting en voor de watervoorziening, wordt verkregen door een motor, die dikwijls defect is, dus je kunt begrijpen wat een ellende dit voortbrengt. De mannen hier zijn reeds negen weken van huis, en nog is er geen sprake van verlof. Het is hier in Sellingen zelf, wat je noemt een gat. Eén postkantoor in miniatuur, een bakkertje, een.... enz.

Het werken bestaat uit het graven en spitten. Je krijgt hier wel een enorme honger. Je kunt dan ook wel begrijpen, dat je het mogelijke aanwendt om afgekeurd te worden, maar dit valt niet mee.

Wij zijn hier slechts enkele kilometers van de grens. Wij horen ongeveer elke dag het inschieten van de kanonnen te Meppen, waar een filiaal van Krupp gevestigd is. De mensen zijn hier loyaal met ons. Vanzelfsprekend zijn hier natuurlijk ook lui van de andere kant, maar die zijn er in de minderheid.

Momenteel ben ik een beetje onwel en ben ik in de barak gebleven. Ja, als je nadenkt, waar je vroeger over geagiteerd was, laat je nu rustig

voorbijglijden. Ondanks alles laat ik m'n kop niet zakken, want ik ben per slot van rekening toch een kerel, maar het werkt toch zenuwslopend dat je elke dag weer scherpere en altijd scherpere maatregelen kunt verwachten, die je het bestaan nog ellendiger kunt maken.

Gelukkig ben ik geen pessimist en zie niet alles van de donkere zijde.

Ja, je kent mij toch wel niet waar?

Ik zal toch iets leuks ook wel vertellen. Je hebt hier alle soorten mensen.

In de militaire dienst worden toch sommige beroepen vrijgesteld.

Wereldreizigers, kooplui, vodden senters, reizigers kantoorkluis, klerenmakers, bootwerkers, zakenlieden, arm + gegoede (eigenaardig wij hebben hier een kamp van ongeveer 400 man, doch er is hier geen rijke of welgestelde te vinden) enz. enz. Doch bij allen is hetzelfde verlangen "naar huis".

Naast mij ligt een man die zich met een zakspiegeltje en natuurlijk een schaar, de haartjes van z'n borst knipt.

In de barak naast ons ligt een uitgesproken intellectueel, die als hij naar bed gaat, zich eerst spiernaakt uitkleedt en dan een nachtpon van zijn moeder aandoet. Mij hebben ze al m'n schoenen met water gevuld.

Lekker hè? Ja zo zie je bij alle ellende is er nog altijd plaats voor humor.

Je zal m'n brief misschien lang vinden, maar toch zal ik maar m'n hart tegenover m'n beste vriend uitstorten, want jij begrijpt me als een vader en vriend tegelijk.

Het laatste gedeelte toen je me schreef over de flits van 't leven, toen was ik werkelijk ontroerd. In dien tijd had ik nooit gedacht dit ooit behoeven te ondervinden. Ik zal echter zo lang het nog te dragen is, proberen uit te houden, natuurlijk tot een zekere grens. Chris, wat ik je even apart zeggen wil, ik stel het altijd op hogen prijs een brief te ontvangen. En een brief van jou staat op één van de hoogste trappen der waardering. Dus schrijf me spoedig en veel. Zal je mij dit beloven. Dan lijkt het net of ik met je spreek.

Er rest mij verder niets te schrijven dan de groeten aan je lieve vrouw, aan Jos en z'n vrouw, aan je broer en z'n vrouw en voor jou een ferme handdruk van je dankbare vriend.

Benjamin

Barak 3

Rijkswerkkamp > Dit is het juiste adres
Sellinger (Gr.) > het hoeft niet uitgebreider.

Sellingen, 12 Juli 1942

Beste Chris + Lies,

Als ik jullie die brief schrijf ben ik "nog" in Nederland. Zoals je misschien reeds vernomen zult hebben worden alle Joden: ook dus de Nederlandsche Joden, naar Polen gestuurd van 15 jaar tot/met 39 jaar. Ik behoef je niet te schrijven, wat dat betekent. Ik zal wel zeer moeten boffen, zal ik door deze verschrikkelijke tijd komen. Dat het Europeesche Jodendom ongeveer geheel en al uitgeroeid zal worden, dat is wel zeker. Wat mij te wachten zal staan is mij bekend, daar ik Poolse Bazen had en wel het een en ander doorsijpelde. Daar sterven iedere dagen vele duizenden Joden. Desondanks zal ik m'n kop maar ophouden. M'n baas z'n dochterje van 16 jaar moet Woensdagnacht of Dinsdagnacht om 1.30 uur van 't Centaal Station vertrekken. Babies nog zo jong worden meegevoerd met de ouders. Er gaan hele gezinnen weg. Natuurlijk wanneer de vader en de moeder weggaat dan nemen ze de kinderen mede!

Veel moois had ik je dus niet mee te delen.

Als ik ooit nog van het leven zou moeten scheiden, dan zal ik jou zeker en je lieve vrouw tot 't laatste oogenblik herinneren. Maar aandachtig het recht Hollandsche spreekwoord: "Als de nood het hoogst is is de redding 't meest nabij", zal ik tot 't laatste levensogenblik moed proberen te houden. Vele Joden hebben zich reeds van 't leven beroofd.

Ik weet ook, dat ook de niet Joden het leven niet zo aangenaam gemaakt wordt. Moge 't geven dat jij met al wat je lief is, deze verschrikkelijke tijd, zal doormaken en (in de toekomst) je beste krachten zal geven aan een rechtschapen maatschappij en wreke het onrecht.

Je trouwe vriend,

Benjamin Coopman

R.W.K. Barak 3
Sellingen. Gr.

P.S. Wil je mij gauw terugschrijven oude Reus!

Sellingen, 15e Juli 1942

Lieve Lies, Beste Chris,

Ik ontving je brief van de 14^e Juli en zoals je wellicht zult begrijpen, ben ik er zeer, zeer blij mee.

Kerel, het hindert toch niet of je om zo te zeggen over flauwekul schrijft. Het doet er immers niet aan toe, waarover je schrijft. De hoofdzaak is, dat ik weer eens wat van je hoor. En een brief van jou, betekent mij heel veel. Ja, ik kan mij 't best voorstellen, dat je niet gaarne wil spreken over de huidige omstandigheden. Per slot van rekening moet ik de ware toestand toch goed onder ogen zien!

M'n vorig schrijven had wel een zekere deprime, doch dat kwam door de binnenkomende berichten, die mijn kampmakers ontvingen van hun thuis. Getrouwde kerels, die te janken lagen als kinderen, een verschrikkelijk gedrukte stemming enz. Ja, dan komt zelfs de moedigste er van onder de indruk.

Nu hoor ik weer allerverschrikkelijke berichten uit A'dam. Zoals ik hoorde zijn er wederom razzia's gehouden op Joden. Ik weet niet of m'n broertje, m'n moeder of vader of wellicht alledrie gepakt zijn. Ja Chris, al die dingen werken niet mede aan een goede en opgewekte stemming. Maar toch kerel je weet, en dat kan je wel van mij verwachten, houd ik er de moed in, zolang ik nog een sprankje hoop bezit.

Je kunt mij gerust weer schrijven, want voorlopig blijf ik in 't kamp. Wil je mij dan schrijven, snoodaard. Bekend woord hè?

Hè Chris is 't zo slecht met je financiën gesteld. Jongen, jongen, je vrouw is toch oppassend genoeg en je kunt nu toch geen vlammetjes meer krijgen, zoals ongeveer 1/2 jaar geleden.

Ik zet m'n brief even voort op een andere pagina.

Ja, Chris, je hebt veel geld nodig in die dure tijd! Ben je nog steeds bij de brandweer werkzaam. Ja? Mooi.

Chris, m'n papa (vader) is 't een en ander begonnen, misschien kan je hem met 't een en ander behulpzaam zijn. Hij mag geen zaak oprichten, daar hij niet van Arische Bloede is! Op zijn beurt kan m'n vader jou misschien ook wel behulpzaam zijn. Ga eens naar hem toe als je tijd hebt.

Hé, ..., over kostelijke humor gesproken.

Potverdikkie, dat je die prestatie met die bonnetjes bij den bakker uitvoerde. Nou, ik kom wel even een broodje meeeten.

Het is hier de laatste tijd stil geweest, doch ruim een paar dagen, een week geleden werd hier duchtig geknald.

O, o, jongens wat fijn dat je vrouw je een kind zal schenken. Het is wel een zeer bedroefde tijd om in geboren te worden! Moge 't opgroeien tot een net zo goed mens als z'n ouders zijn. En moge hij opgroeien en een bloeiend leven lijden in een betere wereld. Dat is de innig gemeente wens van je vriend Ben.

Toch Chris wanneer ik je brief lees, dan is 't net alsof ik met je praat.

Lies, in de eerste plaats wil ik je bedanken voor je attentie, want ik ben er

zeker van, dat je Chris zult aangespoord hebben tot schrijven en wens je veel sterkte toe in de komende maanden.

Beste lui, juist ontving ik van m'n thuis bericht, dat ook m'n broer naar buiten moet gaan. Hij moet Zaterdag op Zondagnacht om 1.50 uur weg. Hij wil niet gaan. Maar ik weet niet of dat wat zal geven. Ik heb zo medelijden en verdriet erom. Dat kan je van mij wel begrijpen!

Hoe gaat 't anders in Mokum!

Met mij gaat 't nog goed.
Voorlopig behoeven wij nog niet weg.
Veel nieuws is er hier niet te vertellen
dan de hartelijke groeten en
veel sterkte en geluk.

Je eeuwige vriend

Benjamin Coopman

R.W.K.
Barak 3
Sellingen. Gr.

Sellingen, 16 Aug. '42

Beste Chris, Beste Lies,

Ik heb je mooie brief van de 10^e Aug. voor enige dagen ontvangen en dank je er wel voor.

Nu om je de waarehid te vertellen, vind ik de vraag "hoe ik 't maak" wel op z'n plaats. Er zijn allereerst nieuwe maatregelen in het kamp gekomen. Het is nu nog strenger geworden.

De nieuwe maatregelen bevatten: Ik wil er even tusschendoor zeggen, dat ik jou alles schrijf en dat ik m'n ouders liever niet van alles in kennis stel.

1^e opstaan om 5.30 uur

2^e appel om 5.35 uur. geen ogenblik later)

3^e waschen en aankleden

4^e 6.= uur diner: dunne soep met niets erin. (een heel klein bordje)

5^e 6.10 einde der "maaltijd"

6e 7.= vertrek in afdelingsgewijze naar 't werk, onder leiding van een hoofd "Caput". Laatst genoemde is verantwoordelijk voor de overtredingen, hij is ook een Jood, die militair was. Wij worden op de Duitse wijze gedrild. Excerceren en op de maat lopen. Gisteren hebben wij ruim één uur geexcerceerd. Vandaag ook moesten wij excerceren maar door de regen ging 't niet door!

Wij werken van 7.30 uur tot 15.15 met 1.15 uur schaft, 5 kwartier. Wij krijgen 257 gram brood en als wij wederom in afdelingverband, in rijen van drie in 't kamp gearriveerd zijn, dan wordt er wederom appel gehouden. Om ongeveer 6 uur gaan wij allen in de cantine eten, om 8.45 appel 9.= uur te bed (elke avond) 9.10 controle door de kok-beheerder. Onder 't eten en marcheren en na 9.= uur 's avonds mag niet gesproken worden. Alles gaat op Duitse leest. De commando's worden in 't Duits bevolen. Bij overtredingen word je gestuurd naar 't strafkamp "Ommen", wat een concentratiekamp is. Daar komt niemanden, vooral geen Jood, meer levend uit. Ik heb van een persoon die er acht dagen is geweest, zelf vernomen, dat er in die 8 dagen, 3 man doodgeranseld zijn. Een man van de Hollandse S.S. toonde zijn karwats en er waren van de 12 knopen nog slechts een over. Warm eten wordt daar niet verstrekt en een verschrikkelijke discipline. Die persoon, die dit alles beleefd heeft, is daar niet geweest voor straf maar alleen voor de disciplinen te leren, om als kok-beheerder de discipline in 't kamp over te brengen. Hij zegt, dat zijn geen mensen, doch beesten. Veel moois is het niet. Spreek er liefst met niemand over. Dit is de naakte waarheid. Zeg er vooral niets van aan m'n ouders. Dit zou ze ongelukkig maken.

Pakjes met levensmiddelen mogen ook niet meer gestuurd worden. Dus wat de voedselvoorziening betreft is 't ook knudde. Wij mogen niet in contact komen met de Ariërs. Toch verdraag ik dat alles met moed. M'n broer is reeds ruim 4 weken weg en wij hebben nog steeds geen nieuws van hem vernomen. Wel is er van de eerste ploeg die vertrokken is, bericht ontvangen, dat zij 't goed maken.

Nou Chris, je kan best bij ons aanlopen hoor. Er komen juist in die omstandigheden vele kennissen en vrienden bij m'n ouders op bezoek. M'n papie ligt reeds 2 1/2 week ziek te bed. Dus zal hij 't nog eens zo aangenaam vinden als je 'm komt bezoeken. Er komen ook vele vrienden van 't zelfde edelbloed en ras als het jouwe.

Ja, zo zie je heel duidelijk en scherp de eeuwige tegenstelling tusschen vreugd en verdriet. Zoals weelde tegen droeve armoede.

Zovelen genieten in luiheid van hun vakantie, terwijl duizenden verkommeren en vervallen in ballinschap, volkomen afgezonderd van de andere menschheid.

Hoe gaat 't met je lieve vrouw. Maakt ze 't goed onder de gegeven omstandigheden. Wil je mij berichten of je m'n vorig schrijven ontvangen

hebt. Je weet misschien, maar je kon 't wel verwachten, m'n ouders moeten ook naar Duitsland, maar momenteel ligt m'n vader ziek te bed. Hij lijdt aan de nieren. Hij wacht op den (Duitschen) dokter. Indien hij met m'n moeder naar Duitsland ga, dan ga ik vrijwillig met hen mede. Zonder m'n ouders in 't kamp dat kan ik niet volhouden. Nou ik geloof wel dat ik genoeg geschreven heb en ben als steeds je dierbare vriend

Bennie.

De speciale groeten en het allerbeste voor jou, Lies.

Tot ziens in Mokum

Ben

R.W.K.
Barak 3
Sellingen. Gr.
verblijven.

Wanneer ik naar D. vertrek met m'n ouders zal ik eerst enige dagen in A'dam mogen